

ΠΡΟΣ ΤΑ 200 ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ

1821

Σε έναν χρόνο από τώρα, το 2021, θα συμπληρωθούν 2 ολόκληροι αιώνες από την Επανάσταση του 1821! Τι ήταν όμως η Επανάσταση; Από ποιους έγινε; Και γιατί; “Μα αυτά είναι γνωστά...” θα πείτε!... Είναι; Για να δούμε!

Ως «ντεντέκτιβ» της Ιστορίας, για να εξηγήσουμε ένα γεγονός, για να βρούμε την ουσία του, τι πρέπει να ερευνήσουμε; Τους πρωταγωνιστές (τό ποιος) και τα κίνητρά τους (το γιατί)! Πάμε λοιπόν!

Μας λένε πως η Επανάσταση του 1821 έγινε για να αποτινάξουμε τον οθωμανικό ζυγό, από τον οποίο υπέφεραν όλοι οι Έλληνες!

Όλοι;
Σίγουρα;

Η Εκκλησία είχε τεράστια δύναμη, που της έδωσε ο Σουλτάνος, για να κρατά τους πιστούς ήσυχους και υπάκουους. Έτσι, στα κηρύγματά της έλεγε πως «ο σουλτάνος είναι εκπρόσωπος του Θεού στη Γη»! Άρα... η αντίσταση σε αυτόν ήταν...αμαρτία!

Στην ανώτατη διοίκηση της οθωμανικής αυτοκρατορίας διέπρεπαν -σε σημαντικά πόστα- πολλοί Έλληνες από αρχοντικές οικογένειες (γνωστοί ως «Φαναριώτες»).

Οι Έλληνες γαιοκτήμονες (κοτζαμπάσπδες) είχαν επίσης μεγάλη δύναμη και πλούτο! Ξεζούμιζαν, σε συνεργασία με τους Οθωμανούς, τους συμπατριώτες τους στη δουλειά και τους φόρους...

Ο Βρετανός περιηγητής και αρχαιολόγος Ουίλιαμ Τζελ είχε γράψει χαρακτηριστικά: «Οι Έλληνες μεταξύ τους λένε, ότι τρεις είναι οι πληγές του τόπου τους, οι παπάδες (πρώτοι αυτοί), οι κοτζαμπάσπδες (δεύτεροι) και οι Τούρκοι (τελευταίοι)».

Οι περισσότεροι φτωχοί αγρότες, υπέμεναν (όπως τους έλεγαν) τη δυστυχία τους καρτερικά και δε σήκωναν ποτέ κεφάλι! Κάποιοι, λιγότεροι, για να ξεφύγουν από τη φτώχεια και τις πιέσεις, κατέφευγαν στα βουνά και γίνονταν... «κλέφτες»!

Δεν ήταν όλοι, λοιπόν, στην ίδια θέση εκείνη την εποχή. Κάποιοι είχαν οφέλη από την οθωμανική κυριαρχία. Για την ακρίβεια, ήταν μέρος της. Άλλοι, όμως, οι περισσότεροι καταπιέζονταν διπλά: τόσο από τους Οθωμανούς όσο και από τους «δικούς τους» άρχοντες.

Έλληνας κοτζαμπάσπης επί τουρκοκρατίας. Η λέξη κοτζαμπάσπης προέρχεται από την τούρκικη λέξη *koçabaşı* (*koça* = μεγάλος + *baş* = κεφάλι, πρώτος).

Πώς και από ποιον γεννήθηκε η ιδέα της Επανάστασης;

Με την ανάπτυξη του εμπορίου και της ναυτιλίας, οι Έλληνες έμποροι και πλοιοκτήτες, άρχισαν να συγκεντρώνουν σημαντικό πλούτο και δύναμη. Όσο όμως δυνάμωναν, τόσο πιο πολύ τους «στένευαν» τα δεσμά της οθωμανικής κυριαρχίας. Για παράδειγμα, πλήρωναν πολύ μεγάλους φόρους ή πλήρωναν δασμούς (είδος φόρου κατά την εισαγωγή ή εξαγωγή εμπορευμάτων) ακόμα μεγαλύτερους από τους Ευρωπαίους ανταγωνιστές τους, αφού δεν είχαν την υποστήριξη του οθωμανικού κράτους.

Όπως χαρακτηριστικά έγραφε ένας Υδραίος εφοβλιστής, είχαν μαζέψει τόσο χρυσό και ασήμι, που δεν τους έφταναν πια τα κιβώτια για να τα φυλάσσουν!

Σύντομα, η οικονομική τους άνοδος γέννησε μια σειρά επαναστατικές ιδέες!

Αμφισβητούσαν την απόλυτη εξουσία (τυραννία) του Σουλτάνου, την «απόλυτη αλήθεια» και τον σκοταδισμό της Εκκλησίας. Αντίθετα, υπερασπιζόνταν την ελευθερία του εμπορίου, την προστασία της ατομικής περιουσίας από τις αυθαιρεσίες της εξουσίας, το «άνοιγμα» της διοίκησής και σε άλλες κοινωνικές ομάδες (κύρια τη δική τους), την ανάγκη αξιοποίησης των επιστημών κ.ά.

«Όταν η διοίκηση...καταφρονεί τα δίκαια του λαού...το να κάμει ο λαός... επανάσταση, να αρπάζει τα όπλα και να τιμωρεί τους τυράννους του, είναι το πλέον ιερό από όλα τα δικάιά του και το πλέον απαραίτητο απ' όλα τα χρέη του».

Ρήγας Φεραίος, λόγιος-επαναστάτης

**ΟΙ ΔΥΟ
«ΚΟΣΜΟΙ»
ΠΟΥ
ΣΥΓΚΡΟΥΟΝΤΑΝ**

«Οι Άνθρωποι ούτε γεννώνται, ούτε είναι εις τον κόσμο ελεύθεροι».

Αθανάσιος ο Πάριος, ιερέας – πολέμιος των επαναστατικών ιδεών

Η ελληνική επανάσταση του 1821 δεν ξέσπασε μονάχα της, στο πουθενά. Ήταν "παιδί" της εποχής της. Της εποχής που «εγκαινίασε» η μεγάλη αστική επανάσταση στη Γαλλία το 1789, τραντάζοντας όλη την Ευρώπη με την ανατροπή ευγενών και βασιλιάδων. Όταν έγινε η Επανάσταση του 1821, ο κόσμος άλλαζε – και το 1821 ήταν κι αυτό μέρος της αλλαγής εκείνης!

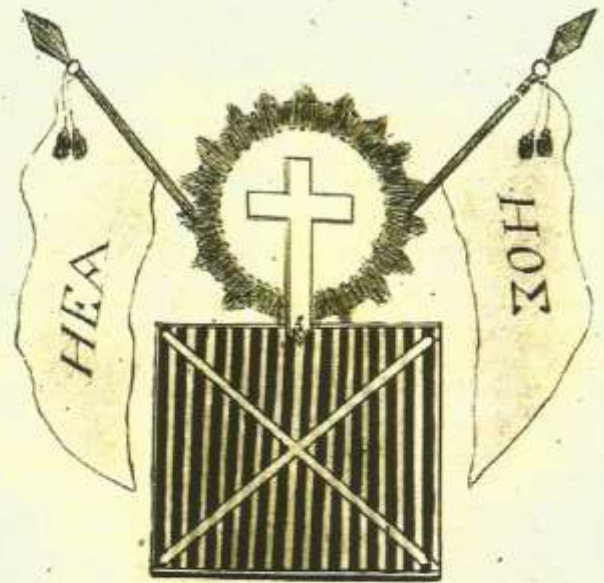

"Ελευθερία – ισότητα – αδελφοσύνη!"
ήταν το βασικό σύνθημα της Γαλλικής Επανάστασης

Ποιοι έκαναν την Επανάσταση;

Όπως έγραφε ο επαναστάτης Ιωάννης Φιλήμων, «η γενναία σύλληψη και η γενναιοτέρα έναρξη» της Επανάστασης, ανήκε «στη μέση τάξη, την εμπορική ιδίως».

Πράγματι, ήταν η αστική τάξη (των εμπόρων, των πλοιοκτητών, κλπ.) που κίνησε τους τροχούς της Ιστορίας μπροστά. Αυτοί πήραν την πρωτοβουλία κι έφτιαξαν επαναστατική οργάνωση, τη Φιλική Εταιρεία. Οργάνωσαν και κήρυξαν την Επανάσταση, στην οποία συμπαρέσυραν κι άλλες κοινωνικές ομάδες της εποχής, κυρίως τον λαό.

Το σήμα της Φιλικής Εταιρείας

Σε αντίθεση με άλλους, που εμφανίζονταν πιο «φρόνιμοι», πιο «συνετοί», λέγοντας πως «δεν είναι ακόμα ώρα» ή «πώς να τα βάλουμε εμείς με την πανίσχυρη αυτοκρατορία;», οι Φιλικοί υποστήριζαν πως τα πράγματα δε θα άλλαζαν μόνο τους σιγά-σιγά, αλλά μόνο με επανάσταση. Καλούσαν τους βασιανισμένους ραγιάδες να μην περιμένουν σωτηρία απ' έξω (από κάποια διεθνή βοήθεια), αλλά να στηριχτούν πρώτα και κύρια στις δικές τους δυνάμεις!

Από τους κοτζαμπάσηδες, κάποιοι στήριξαν την Επανάσταση (αφού, ασχολούμενοι κι αυτοί με το εμπόριο, είχαν έρθει πιο κοντά στην αστική τάξη). Κάποιοι άλλοι στάθηκαν απέναντί.

Οι ένοπλοι («κλέφτες» και «αρματολοί»), αν και δεν ήταν οι ίδιοι που πήραν την πρωτοβουλία, υπήρξαν πολύτιμοι εμπειροπόλεμοι μαχητές της Επανάστασης.

Η Εκκλησία στάθηκε απέναντι στην Επανάσταση παίζοντας ενεργό αντεπαναστατικό ρόλο. Ο ίδιος ο Πατριάρχης αφορίσσε (καταράστηκε) τους επαναστάτες. Πολλοί απλοί παπάδες, ωστόσο, πήραν μέρος στην Επανάσταση, ακόμα και με το όπλο στο χέρι!

Ψαξ' το παραπάνω!

Ποιος ήταν και τι έκανε στην Επανάσταση ο Παπαφλέσσας;

Αυτοί, όμως, που αποτέλεσαν τον κύριο όγκο των ένοπλων επαναστατικών δυνάμεων δεν ήταν άλλοι παρά οι φτωχοί αγρότες, τεκνίτες, ναυτικοί κ.ά. Δηλαδή ο λαός. Οι «ξυπόλητοι» όπως τους έλεγαν με περιφρόνηση -αλλά και φόβο- οι ομοεθνείς τους άρχοντες.

Αυτοί ήταν, που με ζήλο και ανιδιοτέλεια, άφησαν τα εργαλεία της δουλειάς τους και ρίχτηκαν στη μάχη με βασικό (και κάποιες φορές μοναδικό) όπλο, το θάρρος και τη λαχτάρα τους για λευτεριά!

Ο φτωχός λαός μετείχε ολόψυχα στην Επανάσταση! Προσδοκούσε να ανατρέψει την τυραννία, όχι μόνο των ξένων Οθωμανών, αλλά και των ντόπιων δυναστών του.

«Η ανισότητα, η ανέχεια, η δυστοχία, είναι δημιουργήματα όχι του υπέρτατου όντος, αλλά των κρατούντων... Γιατί κι εμείς να μην αποτινάξουμε όχι μόνο τον ζυγό των Τούρκων, αλλά και των αρχόντων;» διατρέμωναν οι αγρότες της Άνδρου.

Η Επανάσταση του 1821 ήταν απελευθερωτική αλλά και προοδευτική για την εποχή της.

ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΗ

γιατί, μεταξύ πολλών άλλων, κατήργησε τα προηγούμενα προνόμια των ευγενών και της Εκκλησίας. Κίνησε μπροστά τους τροχούς της Ιστορίας

ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΗ

γιατί ανέτρεψε την οθωμανική κυριαρχία και οδήγησε στην ίδρυση του ελληνικού κράτους.

Το 1821 ο ελληνικός λαός ξεσηκώθηκε και αποτίναξε τον οθωμανικό ζυγό από πάνω του, παρότι πολλοί έλεγαν πως είναι πολύ μικρός κι ο αντίπαλός του πολύ μεγάλος για να νικήσει. Αντίθετα σε όλα τα «προγνωστικά», όμως, ο λαός τα κατάφερε!

Εμειναν, βέβαια, οι ντόπιοι δυνάστες του, που συνεχίζουν να τον εκμεταλλεύονται ως τις μέρες μας... αλλά θα έρθει κι η δική τους σειρά!

